

kép, nekem pedig módomben volt a barlangoktól megválni. Egy esetleg erre tévedő kisszegyesdi legény bizonyára keresztet vetett volna magára s homlokegyenest rohant volna le a zúgó patakhoz. Pedig agyarkodó komondorja ruhám nélkül füstedzette hegyi társat ismert volna fel bennem.

*

Felhasznált irodalom:

CSIKI ERNŐ: Új vak bogarak a Bihar-hegységből. (Rovartani Lapok, XIX, 1912, p. 156—163).

CZÁRÁN GYULA: Kalauz Biharfüredi Kirándulásokra. Belényes, 1903.
FRIVALDSZKY JÁNOS: Adatok a magyarhoní barlangok faunájához. (Magyar Tud. Akad. Mathem. és Természettud. Közlemények. III, 1865, p. 16—53).

MIHÓK OTTÓ: Új vak bogarak Magyarország faunájából. (Rovartani Lapok. XIX, 1912, p. 163—167).

MOCSARSKI EMIL: Zwei neue Blindsilphiden aus dem Biharkomitat. (Coleopt. Rundschau. I, 1912, p. 117—118).

Újabb adatok Magyarország Hymenoptera-faunájához.

Irta: DR. ZILÁHI KISS ENDRE.

I.

Mintegy húsz éve foglalkozom a magyarországi Hymenopterekkel s ezen idő alatt végzett búvárkodásom eredményéről akarok az alábbi sorokban beszámolni. Ezen időből 15 év MOCSÁRY SÁNDORNAK „A Magyar Birodalom Állatvilága: Hymenoptera“ című munkájának megjelenése utánra esik. Ezen idő óta több dolgozat jelent meg a magyar Hymenoptera-faunáról s azokat a mennyire ismertem s hozzájuk férhettem, felhasználtam, t. i. hogy tekintettel voltam az ott közölt adatokra s azokat nem vettem fel mint a faunára új fajokat.

Ellenben új adatnak vettem fel azokat, a melyekről tudomásom volt ugyan, hogy a Nemzeti Múzeum gyűjteményében meg vannak, de az irodalomban ezekről semmiféle adat még nem jelent meg. A múzeum adatai természetesen nincsenek felvéve, mivel én csak azokat közlöm, a melyek az én gyűjteményemben foglalnak helyet s abban bárki által megtekinthetők.

Ezek az adatok is elég tekintélyes számúak s csak azt bizonyítják, hogy ez a rovarrend még a meglehetősen elszigetelten s egyéb hivatalos foglalkozása s élethivatása által nagyfokban akadályozott bűvár kezében is igen hálás anyagot nyújt a tanulmányozásra.

Felsorolok összesen 543 fajt, a melyből 266 ugyan már ismeretes volt, de igen kevés, egy-két termőhelyről, vagy egymástól nagyon távol eső helyekről, csak szórányosan ismerték. Mindenesetre igen ritka fajok ezek is, úgy hogy alig hiszem, hogy a Nemzeti Múzeum gyűjteményét kivéve, még csak egytized része is meg lenne bármely más gyűjteményben. A következő 260 faj pedig Magyarországon eddig még nem észlelt vagy legalább is sehol fel nem sorolt faj, a melyek közül azt hiszem, hogy sok a Nemzeti Múzeum gyűjteményében is hiányzik.

A femmaradó 17 faj még a faunára s a tudományra nézve is új faj, a melyeknek leírását is közlöm ezen felsorolás keretében.

Az anyag gyűjtésében segítségemre voltak, a miért e helyen is hálás köszönetet mondok, első sorban DR. SZILÁDY ZOLTÁN, ki az évente gyűjtött *Hymenoptera*-anyag nagy részét küldötte el nekem tanulmányozás s meghatározás végett. Az ő gyűjtéséből valók a Nagyenyed, Fugod, Igenpatak, Oláblapád, Plitvieza és Senjsko Bilo termőhelyekről felsorolt adatok.

PILLICH FERENCZ Simontornyáról küldötte be az ott gyűjtött anyagot átnézés végett s a Simontornyáról felsorolt anyag kizárólag az ő gyűjtésének gyümölcse.

FEKETE GYÖZÖ Szalonczáról bár kevés, de értékes adatokkal járult hozzá ezen felsorolás adataihoz.

Igen sok adat származik MERKL EDÉ-től, a ki Boksánbányán és Ferenczfalván gyűjtött részemre, míg MERKL JÓZSEF Verseczről járult hozzá szintén megbízás alapján a gyűjteményem gyarapításához.

A meghatározásban segítségemre volt első sorban MOCSÁRY SÁNDOR kir. tanácsos, múzeumi igazgató-őr, kitől az első tanítást kaptam a Hymenopterák meghatározására s ki később is támogatott sok nehéz faj determinálásában.

Nagy segítségemre volt I. D. ALFKEN Bremenben, ki az oly nehéz *Halictus*, *Prosopis* és *Sphecodes* nemeket határozta meg, de a többi nemekben (*Anthrena*, *Colletes* stb.) is sokat segített s leírta az *Anthrena setosa* ALFK. nevű új fajt.

Továbbá ALB. ULBRICHT Crefeld-ben, ki az Ichneumonidák egy nagy részét determinálta s a gyűjtemény alapján leírta a *Hoplismenus pica* WESM. ♂, *Pimpla brachycera* THOMS. ♂, *Xorides Kissi* ULBR., *Banchus falcatorius* var. *luteofuscatus* ULBR., *Perosis albomarginatus* ULBR., *Odontomerus rufiventris* var. *rufipes* ULBR. nevű fajokat. Ezeknek a típusai szintén a gyűjteményem értékét emelik.

Fogadják ez úton is szíves segítségükért forró köszönetet.

Ezzel útra bocsátom felsorolásomat. Lehet, hogy tévedések is lesznek benne, de ezek ilyszerű munkákuál szinte elkerülhetetlenek. A magam részéről igyekeztem feladatomat tőlem telhetőleg jól és lelkiismeretesen elvégezni.

Tenthredinidae.

- Tenthredella* (*Tenthredo*) **hybrida**¹ Ev.: Bethlen, Marosgombás.
Tenthredo (*Allantus*) **bifasciatus** MüLL. (*viduus* Rossi): Kecskemét, Felső-Ilosva. — *T. annulatus* KLG.: Drenkova.
Tenthredopsis lactiflua KLG.: Celna (SZILÁDY). — *T. fulvitaris* Ed. ANDRÉ: Csorba.
Siobla (*Encarsioneura*) **Sturmi** KLG.: Boksánbánya.
*Macrophya chrysur*a KLG.: Boksánbánya. — *M. blánda* F. (*solitaria* SCHRNK.): Nagyenyed. — *M. carinthiaca* KLG.: Boksánbánya.
Dolerus dubius KLG. var. *desertus* KLG.: Ferenczfalva. — *D. palustris* KLG. var. *saxatilis* KLG.: Ferenczfalva. — *D. rufotorquatus* A. COSTA: Boksánbánya. — *D. nigratus* MüLL. (*fissus* Htg., *varispinus* Htg.): Csepel.
Loderus vestigialis KLG.: Boksánbánya.
Athalia maculata Mocs.: Bethlen.
Emphytus viennensis SCHRNK.: Nagyenyed (SZILÁDY).
Taxonus minutus A. COSTA: Nagyenyed.
Mesoneura despecta KLG.: Bethlen.
Pareophora monticola THOMS. (*exarmata* THOMS.): Nagyenyed (SZILÁDY).
Monophadnus Spinolae KLG. var. *scutellaris* ANDRÉ: Bethlen.
Scolineura recta THOMS.: Detonáta.
Trichiocampus eradiatus Htg.: Marosgombás.
Cryptocampus saliceti FALL.: Oláhlapád.
Pontania viminalis Htg. (*ischnocerus* THOMS.): Hadad.
Amauronematus histrio LEP.: Boksánbánya.
Lygaeonematus compressus Htg.: Ferenczfalva.
Pristophora betulae RETZ.: Hadad.
*Aprosthem*a **axillaris** ZADD. (*Zaddachi* ANDRÉ): Nagyenyed (SZILÁDY).
Acantholyda flaviceps RETZ.: Nagyenyed, Boksánbánya.
Cephaleia signata F.: Zilah.
Pamphilus inanitus VILL.: Marosgombás. — *P. lucorum* F.: Boksánbánya.

Cephiidae.

- Janus cynosbati* L.: Nagyenyed.

¹ A vastag nyomással kiemelt fajok faunánkra újak.

Cephus infuscatus ANDRÉ: Bethlen.
Monoplopus idolon ROSSI: Boksánbánya.

Cynipidae.

Andricus quercus corticis L.: Hadad.

Evaniidae.

Evania caudatum SZÉPL.: Boksánbánya.

Trigonalidae.

Trigonalys Hahni SPIN.: Bethlen, Apanagyfalu.

Ichneumonidae.

Ichneumon furius L.: Kékes. — *I. rudis* FONSC.: Hadad. — *I. rufinus* GRAV.: Hadad, Bethlen. — *I. rubens* FONSC.: Kékes. — *I. bilineatus* GMEL.: Felső-Ilosva. — *I. puerperae* MOCS.: Igenpatak (SZILÁDY). — *I. extensorius* L.: Hadad, Kékes, Szaloncza, Boksánbánya. — *I. primatorius* FORST.: Szaloncza (FEKETE). — *I. validicornis* HOLMGR. var. *vivacior* TISCHB.: Boksánbánya. — *I. perversus* KRIECHB.: Bethlen. — *I. siculus* KRIECHB.: Zilah. — *I. medialis* WESM.: Nagyenyed, Boksánbánya. — *I. fulvicornis* GRAV.: Felsőtök. — *I. gracilicornis* GRAV. var. *nigricaudus* BERTH.: Czibles-havas, Igenpatak, Boksánbánya. — *I. raptorius* GRAV. var. *albicaudus* BERTH.: Zilah. — *I. coniger* TISCHB.: Simontornya. — *I. caedator* GRAV.: Zilah, Boksánbánya. — *I. varus* TISCHB.: Boksánbánya. — *I. erraticus* BERTH.: Boksánbánya. — *I. exilicornis* WESM.: Ferenczfalva. — *I. sanguinator* ROSSI: Simontornya. — *I. haematomerus* HLMGR.: Boksánbánya. — *I. inops* HLMGR.: Havasgyógy (SZILÁDY). — *I. gravipes* WESM.: Ferenczfalva. — *I. vestigator* WESM. (*deceptor* GRAV.): Szaloncza, Bethlen és var. *obscurior* BERTH.: Boksánbánya. — *I. limbatus* TISCHB.: Pareng-havas. — *I. melanostigma* KRIECHB.: Apanagyfalu, Czibles-havas. — *I. eumerus* WESM.: Apanagyfalu. — *I. memorator* WESM. (*delator* WESM.): Simontornya (PILICH). — *I. corrusator* L. var. *luridus* GRAV.: Apanagyfalu, Czibles-havas, Várkudu, Boksánbánya. — *I. castaneus* GRAV. var. *subniger* BERTH.: Hadad. — *I. fulvidactylus* KRIECHB.: Pareng-havas. — *I. dumeticola* GRAV.: Boksánbánya. — *I. albosignatus* GRAV. var. *punctus* BERTH.: Boksánbánya. — *I. derogator* WESM.: Alsó-Ilosva, Boksánbánya. — *I. vacillatorius* GRAV.: Hadad. — *I. semirufus* GRAV.: Simon-

tornya (PILlich), Hadad. — *I. captorius* THOMS.: Czibles-havas.
 — *I. coniger* TISCHB.: Simontornya. — *I. leucurus* KRIECHB.:
 Bethlen, Simontornya.

Eupalamus lacteator GRAV.: Hadad.

Amblyteles equitatorius Sz.: Nagyenyed. — *A. culpatorius* GRAV.:
 Szaloncza, Nagyenyed. — *A. punctus* GRAV.: Hadad, Boksán-
 bánya. — *A. bicingulatus* GRAV.: Hadad. — *A. uniguttatus*
 GRAV. var. *fumigator* GRAV.: Szaloncza és var. *subfasciatus*
 TISCHB. (*interjectus* TISCHB.): Ferenczfalva. — *A. conspurcatus* GRAV.
 Hadad, Nagyenyed, Ferenczfalva. — *A. Devylderi* HLMGR.:
 Kékes, Felsőtök. — *A. Panzeri* WESM.: Boksánbánya. — *A. fus-*
cipennis WESM. (*fusorius* auct.): Igenpataka. — *A. injucundus*
 WESM.: Zilah. — *A. pedatus* BERTH.: Zilah. *A. caeruleator*
 ZETT.: Szaloncza.

Amblyteles Veressi n. sp.

♀ Antennis filiformibus tricoloribusque, basi rufis, in medio
 albis, apice nigris. Capite nigro, ruguloso-punctato; clypeo margine
 apicali triangulariter exciso; mandibulis et palpis maxillaribus rubris.
 Thorace nigro, scutello albido Areis metathoracis integris, area supere-
 romedia quadrata, spiraculis thoracis elongatis. Alis hyalinis, venis
 stigmatibusque flavis. Petiolo striato et postpetiolo nigris; segmen-
 tis 2, 3. et 6. margine albido. Pedibus rubris, femoribus posticis
 tibiis et posttibiis apice nigris; tarsis spinulosis, coxis nigris
 haud tuberculatis. Long. 10 mm.

Hungaria orientalis: Felsőtök (legit D. FR. VERESS DE
 KÖVESD).

*

♀ A fonálforma csápok töve vörös, közepe fehér, vége fekete.
 A fej fekete, ránczosan pontozott, a fejpaizs elülső széle kétoldalt
 háromszögű kimetszéssel. Az állkapcsok és az állkapcsi tapogatók
 vörösek. A tor fekete, a paizs fehér. Az utótor mezői teljesek, az
 area superomedia négyszögű, a tor légnyílásai hosszúkások. A szár-
 nyak átlátszók, nem füstösek, az erek és a szárnyjegy sárga. A ro-
 vátkolt petiolus és a postpetiolus fekete, a 2-3. és 6. szelvény széle
 fehér. A lábak vörösek, a hátsó czombok és a hátsó lábszár vége
 feketék. A lábfejek tüskések, a csipők feketék, dudorodás nélkü-
 liek. Hossza 10 mm.

Termőhelye Felsőtök, Szolnok-Doboka vármegyében, a hol
 KÖVESDI VERESS FERENCZ kir. járásbíró gyűjtötte, a kinek tiszteletére
 ezt az új fajt elneveztem.

Chasmodes paludicola WESM.: Hadad, Bethlen.

Psilomastax caeruleator F.: Czibles-havas.

Hoplismenus pica WESM.: Senjsko Bilo. — *H. lamprolabus* WESM.:
Ferenczfalva.

Exephanes femoralis BRISCHKE: Hadad.

Exephanes hungaricus n. sp.

♀ Capite antennisque nigris. Clypeo antice rotundato. Thorace nigro, spiraculis oblongo-ovalibus, area superomedia fere sexangulari. Scutello nigro, haud sellato. Alis paulo infumatis, venis brunneis, stigmatibus aurantiaco. Postpetiolo sulcato-ruguloso, segmentis 2—3, margine apicali nigro excepto, rubris, segmentis reliquis nigris. Gastrocoelo magno, leviter et parce sulcato, segmentis subtilissime denseque punctatis. Pedibus nigris, tibiis anticis antice albido-flavis. Long 13 mm.

Hungaria meridionalis: Ferenczfalva (MERKL).

*

♀ A fej és a csápok feketék, a fejpaizs elülső széle kerekített, ép. A tor fekete, a légnyílások hosszúkás tojásformák, az area superomedia majdnem hatszögű. A paizs fekete, nem nyerges. A szárnyak kissé füstöseek, az erek barnák, a szárnyjegy narancssárga. A postpetiolus barázdásan ránczolt. A potrok fekete, a 2—3. szelvény vörös, fekete hátsó szegélylyel. A gastrocoelon nagy, sekélyen és gyéren barázdás, a szelvények felülete finoman és nagyon sűrűn pontozott. A lábak feketék, az elülső lábszár elül fehéres-sárga. Hossza 13 mm.

Termőhelye: Ferenczfalva (Krassó-Szörény vármegye; MERKL EDE gyűjtéséből).

Anisobas hostilis GRAV.: Boksánbánya.

Rhyssolabus albicoxis n. sp.

♂ Capite transverso, nigro, mandibularum basi, labro, clypeo, fronte ante antennas, facie et scapo antice albis, temporibus elongatis rotundatisque, grosse punctatis, genis paulo elongatis. Thorace nigro, parapsidis laevibus, prothoracis medium fere attingentibus. Scutello nigro, paulo elevato, antice carinato. Area basali metathoracis costulato-rugulosa, aree superomedia ab area petiolarum haud separata, grosse rugulosa, areis externae et dentipara angustatis et rugulosis, apice dente breviuseculo truncato armatis. Spiraculis breviter-ovalibus. Aliarum venis et stigmatibus brunneis, hujus basi castanea. Petiolo et postpetiolo transverso et dense sulcato carinulis duabus conjunctis. Segmento abdominali secundo plica lata media retrorsum evanescente instructo; segmentorum superficie laevi, seg-

mentis 1—3 rubris, reliquis nigris. segmentis tribus apicalibus margine postico interdum albidis. Pedibus nigris, coxis anticis et intermediis albidis, posticis nigris, tibiis posticis, apice femorum posticorum tarsisque posticis nigris. Long. 8 mm.

Hungaria orientalis: Bethlen (2 ♂).

♂ A harántos fej fekete, az állkapcsok töve, a felső ajak, a fejpaizs, a homlok a csápok előtt, az arez és a csápok tőizei elül fehérek, a kerekített halánték hosszúkás, durván pontozott, a pofa kissé előrenyúló. A tor fekete, a parapsidák sekélyek és majdnem a tor közepéig érnek. A paizsoeska fekete, kissé kiemelkedő, elül ormos. Az utótor area basalis-a lécezetten ránczolt, az area supromedia az area petiolaris-tól nincs elkülönítve és durván ránczolt, az area externa és dentipara keskeny és ránczolt, esúcsán rövid lemetszett foggal. A lélekző nyílások rövid tojásformák. A szárnyak erezete és a szárnyjegy barna, utóbbinak töve világosabb gesztenyebarna. A petiolust két kiemelkedő lécz köti össze a széles és erősen barázdás postpetiolussal. A potroh második szelvényének közepén egy hátrafelé elenyésző ráncz van, a szelvények felülete síma, az 1—3. szelvény vörös, a többi fekete, az utolsó három szelvény hátsó szegélye némelykor fehér. A lábak feketék, az elülső és középső csípők fehéresek, a hátsók feketék, a hátsó lábszárak, a hátsó czombok töve és a hátsó lábfej fekete. Hossza 8 mm.

Előfordul Bethlen vidékén, a hol 2 ♂ példányt gyűjtöttem.

Tricholabus femoralis THOMS.: Felsőtök.

Platylabus punctifrons THOMS.: Szaloneza.

Diadromus tenax WESM.: Boksánbánya.

Phaogenes melanogonus GM.: Versecz, Boksánbánya.

Proscus cephalotes WESM.: Boksánbánya

Osprynchotus seductor GRAV.: Bethlen, Kékes.

Cryptus fulvipes MAG.: Kékes, Havasgyógy, Marosgombás. — *Cr. crenulatus* BR.: Arpásló. — *Cr. pseudonymus* TSCHKEK: Ferenczfalva.

— *Cr. Germari* TSCHBG.: Boksánbánya. — *Cr. leucocheir* RATZB.: Kékes. — *Cr. italicus* GR.: Hadad, Boksánbánya. — *Cr. Dianae* GR.: Hadad. — *Cr. macellus* TSCHKEK: Hadad. — *Cr. bucculentus* TSCHKEK: Hadad, Boksánbánya. — *Cr. extinctor* TSCHKEK: Szaloneza, Hadad. — *Cr. atripes* GR.: Szaloneza, Hadad. — *Cr. incisus* TSCHKEK: Bethlen. — *Cr. migrator* F.: Szaloneza. — *Cr. tuberculatus* GR.: Szaloneza.

Xylophrurus (Echtrus) lancifer GRAV.: Hadad.

Goniocryptus (Trychosis) pictus THOMS.: Boksánbánya. — *G. titillator*

L.: Boksánbánya. — *G. abnormis* TSCHKEK. Apanagyfalu, Bok-

sánbánya. — *G. simulator* TSCHek: Hadad, Boksánbánya. —
G. inimica TSCHek: Bethlen. — *G. pauper* TSCHek: Hadad.
Habrocryptus alternator GRAV.: Hadad.
Pycnocryptus peregrinator L. var. *rufifemur* ULBR.: Boksánbánya.
Spilocryptus Zygaenarum THOMS.: Apanagyfalu. — *Sp. nigricornis*
 KRIECHB.: Lele, Apanagyfalu. — *Sp. Frey-Gessneri* SCHMIED.:
 Boksánbánya. — *Sp. claviventris* KRIECHB.: Hadad, Arpásló,
 Boksánbánya. — *Sp. Magrettii* KRIECHB.: Boksánbánya.

Spilocryptus Punguri n. sp.

♀ Capite transverso, nigro, temporibus oculis multo latioribus et haud convergentibus, angulis posticis haud rotundatis, genis elongatis, clypeo laevigato, subtiliter punctato, utrinque paulo sinuato, antice dente parvo insrueto. Antennarum seapo crasso, funiculo nigro. Thorace nigro, prothorace antice declivi, parapsidis parum explicatis, tantum antice distinguendis. Scutello paulo elevato, albido. Metathorace brevi, carinulis fere deficientibus, areis evanescentibus, tantum carinulis transversis, versus latera distinctionibus, visibilibus; lateribus haud spinosis, spiraculis ovalibus. Thorace pallide griseo-pubescente. Alis paulo infuscatis, cellula radiali apicem alae haud attingente, areola pentagona, marginibus lateralibus ejus parallelis. Petiolo haud elongato, nigro, postpetiolo apice rufescente; petiolo apice dilatato et nonnihil curvato, postpetiolo disco laevi, nitido, ad latera punctato. Abdomine supra subtiliter punctato, segmentis 2–4 rubris, 5–6 nigris et septimo supra albo. Terebra abdomini aequilonga. Pedibus nigris, femoribus anticis et intermediis basi tibiisque anticis rubris. Long. 10 mm., terebra 45 mm.

Sp. nigricorni proximus, sed differt: corpore minore, segmento quarto abdominis rubro, septimo albo et femoribusque magnam ad partem rubris.

Speciem novam, in memoriam Dom. J. PUNGUR denominatam, Dom. E. MERKL prope Boksánbánya (Hungaria meridionalis) legit.

♀ A harántos fej fekete, a halánték a szemnél szélesebb és nem összetartó, a hátsó szögletek nem kerekítettek, a pofák megnyúltak, a fejpaizs oldalt kissé kimetszett, elül apró fogaeskával fegyverzett, felülete síma és finoman pontozott. A csápok tíze széles, a csáp-ostor fekete. A tor fekete, az előtor elül meredek, a parapsidák kevéssé kifejlődöttek, inkább csak elül láthatók. A kissé kiemelkedő paizsocska fehér. Az utótor rövid, léczei csaknem hiányzanak, mezői elenyészők, csak a harántléczek, melyek oldalt erőteljesebbek. láthatók; az oldalakon nincsen tüske, a lélekző nyílások tojásformák. A tor halvány szürke szőrökkel fedett. A szárnyak kissé füstösek,

a sugársejt nem éri el a szárny végét, az areola ötszögű, függőleges oldalai párhuzamosak. A potroh nyele nem megnyúlt, fekete, a postpetiolus korongja síma és fénylő, szélei pontozottak. A potroh felül finoman pontozott, a 2—4. szelvény vörös, az 5—6. szelvény fekete és a hetedik felül fehér. A tojócső olyan hosszú, mint a potroh. A lábak feketék, az elülső és középső czombok töve és az elülső lábszár vörös. Hossza 10 mm., a tojócső 4.5 mm.

A *S. nigricornis* legközelebbi rokona, de attól a következőkben tér el: teste kisebb, negyedik potrohszelvénye vörös, a hetedik pedig fehér és a czombok nagyobb része vörös.

Ez az új faj; melyet PUNGER GYULA emlékére neveztem el, Boksánbánya vidékén foreul elő, ahol MERKL EDE gyűjtötte.

Spilocryptus hospes TSCHÉK var. *nigricans* nov. var.

♂ A typo differt: pedibus anticis et intermediis rufescentibus, posticis (annulo basali flavo femorum et annulo albo tibiarum exceptis) nigris.

Hungaria orientalis: Apanagyfalu.

♂ A törzsfajtól a következőkben tér el: az elülső és középső lábak vörösesek, a hátsók (kivéve a czombok sárga tógyűrűjét és a lábszár fehér gyűrűjét) feketék.

Előfordul Apanagyfalú környékén.

Hoplocryptus mesoxanthus THOMS.: Alsó-Ilosva, Szaloncza. — *H. fugitivus* GRAV.: Bethlen, Várkudu. — *H. occisor* GRAV.: Versecz. — *H. fuscicornis* TSCHÉK: Nagyenyéd. — *H. insectator* TSCHÉK: Boksánbánya. — *H. quadriguttatus* GRAV.: Hadad.

Listognathus Mengerseni SCHMIED.: Apanagyfalú.

Mesostenus truncatidens SCHMIED.: Debreczen. — *M. ligator* GRAV.: Hadad. — *M. ingenuus* TOSQT.: Apanagyfalú, Versecz. Ennek a fajnak eddig csak a ♂-je volt ismeretes. A nőstény leírását a következőkben adom:

Mesostenus ingenuus TOSQT. ♀

♀ Capite transverso, nigro, prope marginem internum oculorum linea alba ornato, antennis albo-annulatis. Temporibus oculis aequilongis, angustis et margine rotundatis, genis elongatis. Thorace nigro, ante et infra basi alarum linea alba ornatis, carinulis et lateribus scutelli albidis. Prothorace antice haud declivi, supra laevigato et parce punctato, parapsidis usque ad scutellum extensis, metathorace ruguloso, carinulis duabus transversis, instructo, carinula postica in spinulam parvam elevata. Spiraculis oblongis. Alis leviter

infuscatis, areola quadrangulari, parva, latiore quam longiore, nervulo opposito, subtus interrupto. Abdomine nigro, petiolo apice, postpetiolo segmentisque secundo et tertio abdominalibus rubris. Petiolo paulo elongato, postpetiolo laevigato, segmentis abdominalibus punctatis, segmento secundo latitudine sua longiore. Pedibus rubris, coxis nigris, tibiis posticis apice cum tarsis posticis fusciscentibus. Long. 11 mm., terebra 6 mm.

Hungaria: Apanagyfalu et Versecz.

(♂) Mas ex Aegypto cognitus.

♀ A harántos fej fekete, a szemek belső szegélye mellett fehér vonallal és a esápok fehérgyűrűsök. A halánték olyan hosszú, mint a szem, keskeny, szélük kerekített, a pofák megnyúltak. A tor fekete, a szárnyak előtt és alatt fehér vonallal, a paizsoeska lécei és oldalai fehérek. Az előtor elül nem meredek, felülete síma és gyéren pontozott, a parapsidák a paizsoeskáig terjednek, az utótor ránczolt, két harántléczezel, melyek közül a hátsó kis fogaeskált képez. A lélekzónyílások tojásformák. A szárnyak kissé füstösek, az areola négyszögű, apró, szélesebb mint hosszú, a nervulus éren álló, alul megszakított. A petiolus kissé megnyult, a postpetiolus síma, a szelvények pontozottak, a második szelvény hosszabb, mint széles. A lábak vörösek, a esípők feketék, a hátsó lábszár vége és a hátsó lábfej barnás. Hossza 11 mm., a tojőeső 6 mm.

A ♂ Egyiptomból volt ismeretes, a leírt nőstények Apanagyfalu és Versecz-ről származnak.

Mesostenus albinotatus GRAV.: Bethlen. — *M. transfuga* GRAV.: Szaloneza.

Plectocryptus curvus GRAV.: Szaloneza. — *P. arrogans* GRAV.: Bok-sánbánya.

***Plectocryptus Merkli* n. sp.**

♀ Capite nigro, ruguloso-punctato, postice angustato, serobibus profundis. Antennis tricoloribus, basi nigris, medio albis, apice subtus rufobrunneis. Collo albo, pro- et mesothorace nitido, subtiliter punctato, metathorace ruguloso-punctato, areis basali et superomedia laevibus et nitidis, area petiolari transversim rugulosa. Scutello albo, spiraculis oblongis. Alis usque ad medium abdominis extensis, marginibus lateralibus areolae convergentibus, angulo externo cellulae discoidalis obtuso vel recto. Petioli carinulis subtilibus, segmentis abdominis 1—3 rubris, grosse punctatis. Pedibus rubris, coxis apiceque tibiarum posticarum nigris, tibiis extus spinosis. Terebra abdomine brevior Long. 8 mm.

Hungaria meridionalis: Versecz (leg. JOS. MERKLI).

♀ A fej fekete, ránczolva-pontozott, hátul keskenyedő, a csáp-gödrök mélyek. A csápok háromszínűek, tövük fekete, középső részük fehér, végük alul vörösesbarna. A nyak fehér, az elő- és középtor fénylő, finoman pontozott, az utótor ránczolva-pontozott, az area petiolaris harántul ránczolt. A paizsoeska fehér, a lélekzónyilások hosszúkások. A szárnyak a potroh közepéig terjednek, az areola oldalai összetartók, a cellula discoidalis külső szöglete tompa-, illetőleg derékszögű. A petiolus léczei gyengén fejlettek, az 1—3. szelvény vörös, durván pontozott. A lábak vörösek, a csípők és a hátsó lábszár vége feketék, a csípők külső oldala tüskés. A tojóeső rövidebb, mint a potroh. Hossza 8 mm.

Előfordul Versecz körül, ahol MERKL JÓZSEF gyűjtötte, kinek nevééről az új fajt elneveztem.

Microcryptus graninicola GRAV.: Czibles-havas.

Acanthocryptus quadrispinosus GRAV.: Bethlen. — *A. nigrinus* GRAV.: Boksánbánya.

***Acanthocryptus Feketei* n. sp.**

♂ Antennis nigris, basi subtus albis; capite transverso, temporibus postice valde angustatis. Fronte punctata prope oculos albineata, labro et disco clypei albis, antice albo-pilosis. Pronoto nigro, antice declivi, parapsidis usque ad medium mesonoti extensis. Proet mesonoto ruguloso-punctatis. Area superomedia et area externa laevibus, nitidiusculis, area dentipara et area petiolaris rugulosis, spinis magnis instructis. Spiraculis oblongis. Tegula alarum alba, stigmatum nigro, intus albo, angulo externo cellulae discoidalis obtuso, marginibus lateralibus areolae fere parallelis. Petiolo et postpetiolo laevibus, nitidis, impunctatis, petiolo nigro, postpetiolo segmentisque 2—4 rubris. Coxis nigris, trochantere uno albido; pedibus rubris. apice tibiaram posticarum et tarsi postici nigris; tibiis haud spinosis. Long. 7 mm.

Hungaria sept.-occid.: Szalancza, a Dom. V. FEKETE lectus, in ejus honorem speciem hanc novam denominavi.

♂ A csápok feketék, tövük alul fehér; a fej harántos, a halánték hátul erősen keskenyedő. A pontozott homlokon a szemek belső széle mellett fehér vonallal, a felső ajak és a fejpaizs közepe fehér és elül fehér szőrökkel fedett. Az előtor fekete, elül meredek, a parapsidák a középtor közepéig terjednek. Az előtor és a középtor ránczolva-pontozott. Az area superomedia és area externa síma, majdnem fénylő, az area dentipara és area petiolaris ránczolt, nagy tüskékkel. A lélekzónyilások tojásformák. A szárny tegulája fehér, a

szárnyjegy fekete, belső oldala fehér, a discoidális sejt külső szöglete tompa, az areola oldalai majdnem párhuzamosak. A petiolus és postpetiolus síma és fénylő, nem pontozott. A petiolus fekete, a postpetiolus és a 2–4 potrohszelvény vörös. A csápok feketék, az egyik trochanter fehér, a lábak vörösek, csak a hátsó lábszár csúcsa és a hátsó lábfej fekete, a lábszárak nem tüskések. Hossza 7 mm.

Előfordul Szalonzán, Trenesén vármegyében, a hol Fekete Győző fedezte fel, kinek tiszteletére az új fajt elneveztem.

Hemiteles nigrobasalis SCHMIED.: Hadad. — *H. castaneus* TASCHB.: Budapest. — *H. similis* GRAV.: Bethlen. — *H. plectisciformis* SCHMIDKN.: Bethlen. — *H. decipiens* GRAV.: Tasnád. — *H. ridibundus* WESM.: Pele. — *H. micator* GRAV.: Kis-Tapolcsány. — *H. macrurus* THOMS.: Bethlen. — *H. atricapillus* GRAV.: Ünökő. — *H. niger* TASCHB.: Szaloneza. — *H. unicolor* THOMS.: Szaloneza. — *H. Schaffneri* SCHMIDKN.: Szaloneza. — *H. tiostylus* THOMS.: Szaloneza.

Hemiteles hungaricus n. sp.

Capite magno, nigro, temporibus vix punctatis, oculis aequilatis, paulo convergentibus, arcuatis. Antennarum articulis quatuor basilibus fuscis, reliquis nigris, articulo secundo clavae articulo primo duplo longiore. Prothorace declivi, parapsidis usque ad medium mesothoracis extensis. Scutello et postscutello bene explicatis. Areae metathoracis distinctis, area superomedia ab area petiolaris separata. Alis abbreviatis, apicem metathoracis haud attingentibus. Thorace nigro, laevigato, vage punctulato et parce albo-piloso. Petiolo nigro, nodis spiraeulorum vix distinguendis, postpetiolo nigro, ad latera ruguloso. Abdomine nigro, segmentorum 2–3 basi rubro, segmentis laevibus, segmento secundo haud transverso, postice dilatato. Pedibus flavis, breviter pilosis. Long. 3 mm.

Hungaria orientalis: Bethlen (Com. Szolnok-Doboka).

A fej nagy, fekete, a halánték alig pontozott, oly széles mint a szem, kissé összetartó, kerekített. A csápok első négy íze barna, a többi fekete, a csápoستor második íze kétszer oly hosszú mint az első íz. Az előtor meredek, a parapsidák a középtor közepéig terjednek. A paizsoeska és utópaizsoeska jól kifejlődött. Az utótor mezői kifejlődöttek, az area superomedia az area petiolaristól elkülönített. A szárnyak esőkevényesek, alig érik el az utótor végét. A tor fekete, síma, szétszórtan pontoeskázott és ritkásan fehér-szőrös. A petiolus fekete, a lélekzónnyilások dudorodása alig kifejezett, a fekete postpetiolus oldalai ránczoltak. A potroh fekete, a 2–3. szelvény töve

vörös, a szelvények simák, a második szelvény nem harántos, hátul kiszélesedő. A lábak sárgák, rövid szőrökkel fedettek. Hossza 3 mm.

Előfordul Bethlen vidékén, a hol ezt az új fajt felfedeztem.

Pezomachus tucidulus FÖRST.: Hadad. — *P. bellicosus* FÖRST.: Szilágy-cseh. — *P. vulnerans* FÖRST.: Bethlen. — *P. formicarius* FÖRST.: Nagyilonda. — *P. modestus* FÖRST.: Ünökő. — *P. linearis* FÖRST.: Ünökő. — *P. tachypus* FÖRST.: Bethlen. — *P. accrorum* GRAV.: Középfalva. — *P. breviceps* THOMS.: Bethlen. — *P. ephippiger* FÖRST.: Középfalva.

Pezomachus transsylvanicus n. sp.

♀ Capite transverso, nigro, postice exciso, lateribus obtuse angulatis; antennis apice nigris, articulo septimo latitudine sua paulo longiore. Pronoto et metanoto fere aequilongis, brunneo-flavis, metanoto haud elevato, sulco transverso distincto instructo. Abdomine subtilissime aciculato, vix piloso, segmento primo lateribus haud nodosis, brunneo-flavis, segmento secundo toto brunneo-flavo, segmentis reliquis fusco-nigris, basi segmenti tertii lateribusque segmentorum sequentium flavis. Terebra segmento abdominali primo aequilongo. Pedibus flavis, tibiis spinis parti tertiae articuli tarsalis primi aequilongis munitis. Long. 4 mm., terebra 0.68 mm.

P. venatorio FÖRST. affinis, sed pedibus totis flavis facillime distinguendus.

Habitat in monte Ünökő, Hungariae orientalis, ubi mense Augusto anni 1912 duo specimina legi.

♀ A fej harántos, fekete, hátul kikanyarított, oldalai tompaszögűek; a csápok vége fekete, a hetedik csápiz kissé hosszabb mint széles. Az előtor és az utótor majdnem egyenlő hosszú, barnás-sárgák, az utótor nem kiemelkedő, jól kivethető harántbarázdával. A potroh nagyon finoman kareztolt, alig szőrös, az első szelvény barnás-sárga, oldalain kidudorodás nélküliek, a második szelvény egészen barnás-sárga, a többi szelvény barnás-fekete, kivéve a harmadik szelvény tövét és a többiek oldalát, melyek sárgák. A tojócső olyan hosszú, mint az első potrohszelvény. A lábak sárgák, a lábszárak tüskések, a tüskék $\frac{1}{3}$ oly hosszúak, mint az első lábfej. Hossza 4 mm., tojócső 0.68 mm.

A *P. venatorius* FÖRST.-hez közelálló, attól egészen sárga lábai által könnyen megkülönböztethető.

Előfordul az Ünökő aljában, a hol 1912. évi augusztus havában gyűjtöttem két példányát.

- Euryproctus luridator* GRAV. : Boksánbánya, Senjsko Bilo
- Pimpla flavicoxis* THOMS. : Hadad, Ferenczfalva. — *P. spuria* GRAV. : Boksánbánya, Versecz. — *P. brassicariae* PODA : Hadad, Kékes, Bethlen, Nagyenyed, Oláhlapád. — *P. quadridentata* THOMS. : Boksánbánya. — *P. roborator* F. : Debreczen, Czibles-havas, Boksánbánya, Versecz. — *P. viduata* F. : Versecz. — *P. arundinator* GIR : Bethlen, Boksánbánya. — *P. Habermehli* SCHMIED. : Hadad, Boksánbánya, Versecz. — *P. terebrans* RATZ. : Ferenczfalva és var. *geniculatus* KRIECHB. : Ferenczfalva. (Eddig külön fajként szerepelt az *Ephialtes* nemben). — *P. detrita* HLMGR. : Nagyenyed. — *P. similis* BRIDGM. : Czibles-havas. — *P. nigricans* THOMS. : Czibles-havas. — *P. nigricaposa* THOMS. : Havasgyógy. — *P. brevicornis* GRAV. : Oláhlapád. — *P. bilineata* BRILLÉ. : Apanagyfalva. — *P. brachycera* THOMS. : Versecz, Boksánbánya (♂, descr. ULBRICHT).
- Ephialtes crassiceps* THOMS. : Igenpataka. — *E. gnathaulax* THOMS. : Bethlen, Ispánmező, Nagyilonda. — *E. tuberculatus* FOURCR. : Hadad. — *E. tenuiventris* HLMGR. : Hadad. — *E. brevicornis* TSCHKE : Ünökő. — *E. pleuralis* THOMS. : Ferenczfalva.
- Rhyssa approximata* F. : Ferenczfalva. — *Rh. hungarica* MOCs. : Ferenczfalva, Boksánbánya. — *Rh. amoena* F. : Ünökő, Ferenczfalva.
- Thalassa citraria* OLIV. : Boksánbánya. — *Th. superba* SCHRNK. : Ferenczfalva.
- Polysphincta varipes* GRAV. : Versecz. — *P. multicolor* GRAV. : Nagyenyed.
- Glypta teres* GRAV. : Hadad. — *G. salsolicola* SCHMIED. : Versecz.
- Clitopyga incitator* F. : Detonáta, Versecz és var. *haemorrhoidalis* GRAV. : Versecz.
- Procinetus Frauenfeldi* TSCHKE : Kékes.
- Meniscus murinus* GRAV. : Hadad, Boksánbánya. — *M. impressor* GRAV. : Boksánbánya.
- Lissonota insignita* GRAV. : Szent-Endre, Versecz, Boksánbánya. — *L. commixta* HLMGR. : Havasgyógy. — *L. segmentator* F. : Pareng-havas. — *L. parallela* GRAV. var. *nigricoxis* STRB. : Boksánbánya.
- Lampronota caligata* GRAV. : Kelenföld, Nagyenyed.
- Diceratops bicornis* GRAV. : Ferenczfalva.
- Ichnocerus seticornis* KRCHB. : Ferenczfalva.
- Xylonomus rufipes* GRAV. : Hadad, Czibles-havas. — *X. ephialtoides* KRCHB. : Nagyenyed. — *X. gracilicornis* GRAV. : Ferenczfalva. — *Xorides nitens* GRAV. : Hadad, Ferenczfalva. — *X. Kissi* ULBR. : Ferenczfalva (♂♀, MERKL EDE gyűjtése).
- Calliclisis hectica* GRAV. : Marosgombás.

- Odontomerus geniculatus* KRCHB. : Ferenczfalva. — *O. rufiventris* HLMGR.
var. *rufipes* ULBR. : Alsó-Ilosva.
Perosis albomarginata ULBR. : Hadad.
Coleocentrus heteropus THOMS. : Ferenczfalva.
Eniscophilus Ahngerii KOK. : Kékes.
Ophion obscurus F. : Zilah, Hadad. — *O. minutus* KRCHB. : Hadad. —
O. pteridis KRCHB. : Zilah.
Eremotylus marginatus GRAV. : Hadad, Zilah.
Campoplex anceps HLMGR. : Zilah.

Stephanidae.

- Stephanus anomalipes* FRST. : Boksánbánya (10 ♂ ♀).

Magyarországi rovargyűjtésem jegyzéke.

Közli: DR. SZILÁDY ZOLTÁN.

IV. Lepidoptera.

I.

Amit ebből a rendből — leginkább az erdélyi vármegyékben — gyűjtöttem, az nagyobb részét a nagyenyedi Bethlen-kollégium gyűjteményébe jutott. Néhány érdekesebb vagy faunánkra új példányt a Nemzeti Múzeumnak adtam át. A gyűjtemény makrolepidopteráit jobbára magam determináltam. Nehezebb esetekben SCHMIDT ANTAL barátom volt szíves segíteni, aki egyúttal összes mikrolepidopteráimat meghatározta. Lekötelező szívességeért ezuton is hálás köszönetem nyilvánításával tartozom. Gyűjtésem sok olyan fajt mutat föl, a melyet délkeleti felvidékünkön még nem gyűjtöttek, de vannak köztük egész faunánkra új adatok is.

Papilionidae.

- Papilio Podalirius* L. Nagyenyed III, V; Detonáta VIII. — ab. *Zanclaeus* Z. Nagyenyed V. — *Machaon* L. Nagyenyed IV; Radnai havasok (1000 m.) VIII.
Parnassius Mnemosyne L. Nagyenyed V—VI. — ab. *melaina* HONR. Nagyenyed VI. — *Apollo* L. Vihnye VII.

Pieridae.

- Aporia crataegi* L. Nagyenyed IV—V.
Pieris rapae L. Nagyenyed III, VIII; Igenpataka VII; Zalatna VIII.
napi L. Nagyenyed V, VII; Havasgyógy VIII. — var. *napaeae* Esp. Nagyenyed. — *Daphidice* L. Nagyenyed III,